

AK 10.06.2016 kuni auditi avalikustamiseni
Avaliku teabe seadus AvTS § 35 lg 2 p 2

Margus Tsahkna
sotsiaalkaitseminister
Sotsiaalministeerium

Hr Jevgeni Ossinovski
tervise- ja tööminister
Sotsiaalministeerium

Meie 10.06.2016 nr 2-2.8/16/60132/18

Riigikontrolli märgukiri Sotsiaalministeeriumi 2015. aasta raamatupidamise ja tehingute seaduslikkuse auditi tulemuste kohta

Austatud härra Tsahkna ja härra Ossinovski

Ajavahemikul 2015. aasta oktoobrist kuni 2016. aasta maini auditeeris Riigikontroll Sotsiaalministeeriumi 2015. aasta majandustehingute seaduslikkust ja sisekontrollisüsteemide toimimist. Auditi käigus kontrolliti sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumist, toetuste saamist ja andmist, tööjõu- ja majandamiskulude tegemist, pensionieraldisi, osalemist avaliku sektori ja sidusüksustes, hanketegevust ja riigivaraga tehingute tegemist.

Riigikontrolli hinnangud kontrollitud finantsaruannete kirjete ja tegevusvaldkondade kohta on esitatud auditiaruandes Sotsiaalministeeriumi raamatupidamise ja tehingute seaduslikkuse kohta 2015. aastal.

Märgukirjas on esitatud detailsed tähelepanekud tegemata lihthanke menetluste kohta, mis kontrolliaruandes on esitatud kokkuvõtlikult punktis 12. Samuti on märgukirjas välja toodud auditi käigus tehtud tähelepanekud, mida auditaruanne ei kajasta, kuna tuvastatud eksimused ei ole hinnangu andmise seisukohast olulised, kuid võivad põhjustada vigu, kui sisekontrollisüsteemi ei parandata.

Tähelepanekud tehingute seaduslikkuse kohta

1. Sotsiaalministeeriumis ja kolmes valitsemisala asutuses jäi lihthankeid korraldamata.

Riigikontroll tuvastas riigihangete kontrolli käigus, et Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutused on 2015. aastal ostnud mitmel juhul asju ja tellinud teenuseid üle lihthanke piirmäära, jättes korraldamata selleks riigihangete seadusega nõutud lihthankeid. Riigikontroll tuvastas alljärgnevad eksimused:

- Sotsiaalministeerium ostis ka 2015. aastal lihthanget korraldamata mootorikütust 21 853 euro eest, kuigi Riigikontroll oli juba eelmise aasta auditiaruandes juhtinud tähelepanu, et tegu on riigihangete seaduse rikkumisega.
- Tervise Arengu Instituut ostis 2015. aastal andmeanalüüsi tarkvara STATA litsentse 17 333 euro eest lihthanget korraldamata.
- Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus on 2015. aastal lihthanget korraldamata ostnud paljundusteenust 14 765 euro eest.
- Sotsiaalkindlustusamet ostis projektmööblit 11 746 euro väärtuses, jättes mööbli ostmiseks korraldamata lihthanke.

Riigikontrolli hinnangul on eelnimetatud juhtudel jäetud tagamata riigihangete seaduse eesmärgi täitmine ehk raha läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning olemasolevate konkurentsitingimuste efektiivne ärakasutamine.

Riigikontrolli soovitus sotsiaalkaitseministrile ja tervise- ja tööministrile: analüüsida iga-aastase eelarve ning hankeplaani koostamisel, kas ja milliseid hankemenetlusi erinevate teenuste ja asjade soetamiseks on tarvis korraldada, ning järgida soetamisel ja teenuste tellimisel hankeplaani, vajaduse korral seda täiendades.

2. Sotsiaalministeerium on eksinud reisiteenuse tellimise hanke menetlusliigi valikuga.

Sotsiaalministeerium viis 2014. aastal läbi hanke, et osta Sotsiaalministeeriumile, Ravimiametile, Terviseametile ja Tööinspeksioonile reisiteenus 2015.–2016. aastal. Menetlusliigiks valiti lihtsustatud korras tellitav teenus, mida riigihangete seaduse kohaselt tohib kasutada selliste teenuste hankelepingu sõlmimisel, mille eeldatavast maksumusest rohkem kui 50 protsenti moodustavad CPV (riigihangete ühtse klassifikaatori) määruse VII lisas nimetatud teenused. Reisiteenus kuulub eelnimetatud teenuste hulka, kuid selle hanke raames hangiti muu hulgas ka õhutransporditeenust (lennupileteid), mis on tavalises korras hangitav teenus.

Samas on riigihangete seaduse § 19 lg 2 kohaselt hankija kohustatud korraldama hankemenetlust, kui CPV määruse VII lisas nimetatud teenuste kõrval on hankelepingu esemeks veel asjad või CPV määruse VI lisas nimetatud teenused ning nende eeldatav maksumus kokku on võrdne riigihanke piirmääraga (40 000 eurot) või ületab seda.

E-arvekeskuse andmete põhjal tasusid ministeerium, Ravimiamet, Terviseamet ja Tööinspeksioon reisiteenuse eest 2015. aastal arveid kokku summas üle 2 miljoni euro, millest lennupiletid moodustasid üle 300 000 euro. Võttes arvesse ostetud teenuste sisu ning maksumust ja riigihangete seaduse reegleid, pidanuks Sotsiaalministeerium Riigikontrolli hinnangul reisiteenuse ostmiseks korraldama hankemenetlust.

Riigikontrolli soovitus sotsiaalkaitseministrile ja tervise- ja tööministrile: korraldada reisiteenuse ostmiseks hankemenetlus.

3. Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus ei ole esitanud riigihanke aruannet.

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus ostab akrediteerimisteenust 2012. aastal sõlmitud lepingu alusel asutuselt, kes pakub sotsiaalteenuste kvaliteedi kontrollimise süsteemi. Akrediteerimisteenus kuulub lihtsustatud korras tellitava teenuse hulka ning 2015. aastal maksti teenuse eest ca 46 000 eurot. Riigihangete seaduse järgi peab hankija esitama riigihangete registrile aruande, kui lihtsustatud korras tellitud teenuse hankelepingu maksumus ilma käibemaksuta ületab 40 000 eurot. Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse sõnul ei olnud hankijale lepingu sõlmimisel teada ega ka võimalik eeldada, et hankelepingu maksumus ületab või võiks ületada 40 000 eurot, kuivõrd hankelepingu maksumus kujuneb jooksvalt vastavalt sertifitseerimiste mahule. Riigikontrolli hinnangul tuleb sellisel juhul läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte tagamiseks esitada aruanne registrile hetkel, mil lepingu alusel ostetud teenuse maht ületas 40 000 eurot.

Riigikontrolli soovitus sotsiaalkaitseministrile ja tervise- ja tööministrile: tõhustada sisekontrollisüsteemi ja tagada riigihangete korraldamisel läbipaistvus ja kontrollitavus, järgides riigihangete seaduses sätestatud menetlusreegleid, sh esitades nõutud hankearuanded.

4. Sotsiaalministeeriumi valitsemisel on mittevajalikku vara.

Terviseameti arvel on ameti tegevuseks mittevajalikku vara. Nimelt on tegemist Valga linnas Valli tänav 49 asuva viie kasutuskõlbmatu garaažiboksiga (s.o mõtteline osa ehitusest), millest Terviseamet on soovinud loobuda alates 2003. aastast, kuid siiani edutult.

Auditi käigus saadud selgituste kohaselt seisneb probleem selles, et garaažid on vallasvara ning nende juurde kuuluv maa on katastrisse kandmata ja erastamise protsess kestab juba aastaid, kuid tulemusteta, sest kõigi kaasomanikega ei saada ühendust. Garaaže on üritatud müüa ka avalikul enampakkumisel, kuid huviliste puudumise tõttu edutult. Terviseameti sõnul ei oska Sotsiaalministeeriumi juristid, Rahandusministeerium, Riigi Kinnisvara AS ega ka Maa-amet öelda, kas ja kuidas saaks sellisel juhul vara mahakandmist korraldada ning kuna ei erastamisele ega mahakandmisele pole lahendust leitud, on asi seisma jäänud ja vara laguneb. Terviseamet on teinud

Sotsiaalministeeriumile ettepaneku, et ministeerium võtaks selle vara oma bilanssi, kuid ministeerium seda teha ei soovinud.

Riigivaraseaduse kohaselt on riigivara valitseja ehk ministeerium kohustatud riigivara valitsema eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja heaperemehelikult ning korraldama riigile mittevajaliku vara üleandmise, võõrandamise või hävitamise või esitama ettepaneku selliste toimingute tegemiseks.

Riigikontrolli hinnangul on Sotsiaalministeeriumil kui riigivara valitsejal kohustus leida kõnealusele olukorrale lahendus.

Riigikontrolli soovitus sotsiaalkaitseministrile ja tervise- ja tööministrile: koostöös Maa-ameti ja Valga Linnavalitsusega leida lahendused tekkinud olukorrale.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas antud soovitude kohta hiljemalt 27. juuniks 2016.

Täname Sotsiaalministeeriumi ja valitsemisala asutuste töötajaid meeldiva koostöö eest ning loodame, et esitatud tähelepanekutest ja soovitustest on abi sisekontrollisüsteemi täiendamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Krista Zibo
peakontrolör
finantsauditi osakond

Sale Ajalik 640 0707
sale.ajalik@riigikontroll.ee